

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

Р О З П О Р Я Д Ж Е Н Н Я

04.09.2020

Ужгород

№ 520

Про Програму „Центр культур національних меншин Закарпаття” на 2021 – 2025 роки

Відповідно до статей 6 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, Закону України „Про національні меншини в Україні”, з метою реалізації державної політики у сфері міжнаціональних відносин, створення умов для розвитку національних меншин, дотримання принципу недискримінації та реалізації їх потенціалу в області:

1. Схвалити Програму „Центр культур національних меншин Закарпаття” на 2021 – 2025 роки, що додається, та подати її на розгляд сесії обласної ради.
2. Управлінню національностей та релігій облдержадміністрації про хід виконання Програми інформувати облдержадміністрацію щороку до 20 січня.
3. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на заступника голови державної адміністрації Травіну О. В.

Голова державної адміністрації

Олексій ПЕТРОВ

ПРОГРАМА
„Центр культур національних меншин Закарпаття”
на 2021 – 2025 роки

Загальні положення

Програму „Центр культур національних меншин Закарпаття на 2021 – 2025 роки” (далі – Програма) розроблено відповідно до правової основи формування державної етнонаціональної політики України: Конституції України, Декларації „Про державний суверенітет України”, Акта проголошення незалежності України, Декларації прав національностей України, законів України „Про національні меншини в Україні”, „Про громадянство України”, „Про громадські об’єднання”, „Про культуру”, „Про свободу совісті та релігійні організації”, „Про місцеве самоврядування в Україні”, з урахуванням міжнародно-правових нормативних актів у сфері забезпечення прав національних меншин: Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин, Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, Ословських рекомендацій щодо мовних прав національних меншин, Гаазьких рекомендацій щодо прав національних меншин на освіту.

**1. Визначення проблеми, на розв’язання
якої спрямовано Програму**

У Закарпатській області за результатами Всеукраїнського перепису населення 2001 року проживають представники понад 100 національностей, серед них – 1010,1 тис. українців, або 80,5 відс., решта 19,5 відсотка – представники національних меншин.

Найбільш чисельними є: угорці – 151,5 тис. осіб (12,1 відс.), румуни – 32,1 тис. осіб (2,6 відс.), росіяни – 31,0 тис. осіб (2,5 відс.), роми – 14,0 тис. осіб (1,1 відс.), словаки – 5,6 тис. осіб (0,5 відс.), німці – 3,5 тис. осіб (0,3 відс.), а також 1540 осіб – білоруси, 565 осіб – євреї, 518 осіб – поляки, 490 осіб – вірмени та інші.

Такий етнічний склад населення вимагає особливої уваги органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо питань про розвиток культур і мов різних національних меншин, збереження їхніх самобутніх традицій, звичаїв та обрядів. Тому врахування етнонаціонального фактора постає як обов’язкова умова розвитку області, а забезпечення умов для реалізації прав і свобод представників національних спільнот, сприяння збереженню їх етнокультурної самоідентичності виступає на перший план під час реалізації державної етнонаціональної політики у Закарпатській області.

Враховуючи вищезазначене, одним із пріоритетних завдань органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування є подальше зміцнення історико-традиційної атмосфери етнічної злагоди, толерантності співжиття та високого рівня взаємопорозуміння між представниками різних національних

груп, конкретне вирішення їх запитів щодо збереження своєї національної самобутності.

У розв'язанні проблем подальшої гармонізації міжнаціональних та етнічних відносин в області активну участь беруть громадські організації національних меншин.

У Закарпатській області функціонує 70 громадських організацій обласних національно-культурних товариств, що представляють 12 етнічних груп населення, у тому числі: 17 – угорської, 19 – ромської, 11 – русинської, сім – румунської, п'ять – словацької, три – німецької, по дві – єврейської та російської, по одній – польської, чеської, азербайджанської, вірменської спільнот.

Крім того, в області проводять діяльність міські, районні осередки культур національних меншин, навчальні заклади з вивчення мов національних меншин, видаються газети, функціонують театри, художні колективи, що діють при національно-культурних товариствах.

Відзначаючи позитивні тенденції у зазначеній сфері, варто відзначити і наявність проблем, серед них – відсутність у переважної більшості національно-культурних товариств власних приміщень для проведення статутної діяльності та організації культурно-просвітніх заходів, потреба практичної, методичної та фінансової допомоги громадським об'єднанням у проведенні ними культурологічних заходів. Зважаючи на це, існує потреба у функціонуванні Центру культур національних меншин Закарпаття для забезпечення національно-культурних товариств методичною та практичною допомогою щодо реалізації ними етнонаціональної політики, збереження міжетнічної злагоди і толерантності, надання громадським організаціям національних спільнот у безоплатне користування конференц-зали та інших приміщень Центру, оргтехніки, засобів зв'язку, бібліотечних фондів тощо для здійснення статутної діяльності та проведення організаційної, культурно-масової роботи.

Схвалення Програми позитивно вплине на створення сприятливих умов щодо підтримки діяльності національно-культурних товариств, задоволення культурно-освітніх, духовних та інформаційних потреб національних спільнот області, зміцнення атмосфери толерантності та злагоди у міжнаціональних відносинах; підвищить інституційну спроможність громадських об'єднань національних меншин, а також сприятиме розвитку громадської активності та протидії дискримінації на етнічному ґрунті.

Програма виконується шляхом здійснення запланованих заходів, їх поетапного фінансування.

Паспорт Програми наведено у додатку 1 до Програми.

2. Мета Програми

Забезпечення вільного, рівноправного розвитку громадян усіх національностей, які проживають у Закарпатській області, задоволення їх національно-культурних потреб; утвердження принципів толерантності і міжнаціональної злагоди, недопущення расизму, ксенофобії та антисемітизму; підтримка діяльності національно-культурних товариств, етнічних громад та

осередків національних культур. Надання інформаційно-методичної та практичної допомоги національно-культурним товариствам області в організації культурно-просвітницької діяльності, відродженні, збереженні, розвитку мов, культур, традицій, звичаїв національних меншин. Створення належних умов для збереження, відродження та розвитку етнічної, культурної та мовної самобутності, вивчення рідної мови, історії осіб, які належать до національних спільнот і проживають в області.

3. Шляхи і засоби розв'язання проблеми

Сприяння у проведенні спільно з громадськими організаціями моніторингів та досліджень у етнонаціональній сфері області. Здійснення аналізу та розроблення рекомендацій щодо удосконалення роботи з вирішення проблем розвитку культур етнічних груп регіону, міжетнічних відносин, збереження та розвитку національної ідентичності.

Підтримка національно-культурних товариств області щодо проведення культурно-мистецьких заходів, спрямованих на гармонійне поєднання культур української нації та національних спільнот області.

Сприяння у забезпеченні прав осіб, які належать до національних меншин, задоволенні освітніх потреб рідною мовою, належного опанування державної мови.

Інтеграція осіб, які належать до національних меншин в українське суспільство, формування толерантності та злагоди у міжнаціональних відносинах.

Створення сприятливих умов для відродження, розвитку та збереження етнокультурної самобутності національно-культурних спільнот.

Розвиток гуманітарних зв'язків громадських організацій національних меншин області з відповідними організаціями країн їх етнічного походження. Сприяння у забезпеченні освітніх, культурних та інформаційних потреб представників українців країн Карпатського Єврорегіону.

Висвітлення діяльності та подій з життя національних спільнот у місцевих засобах масової інформації. Проведення огляду-конкурсу на краще висвітлення в засобах масової інформації питань життєдіяльності національних спільнот області.

4. Обсяги і джерела фінансування, строки та етапи виконання Програми

Фінансування заходів Програми здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету.

Виконання Програми передбачається здійснити протягом 2021 – 2025 років. Програма поділяється на п'ять етапів (один етап – один рік).

Обсяг коштів на виконання Програми (тис. грн)	Фінансування Програми				
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Обласний бюджет	1200,0	1300,0	1400,0	1500,0	1600,0
ВСЬОГО:	1200,0	1300,0	1400,0	1500,0	1600,0

5. Завдання Програми та результативні показники

Реалізація Програми є цілісною системою, яка включає в себе конкретні заходи з реалізації пріоритетних заходів розвитку, зокрема:

організаційно-координаційну діяльність національно-культурних товариств;

науково-просвітницьку діяльність;

історико-культурні заходи щодо: відзначення пам'ятних дат в історії національних спільнот, історичних подій, ювілеїв, свят, тижнів, днів національних культур, проведення творчих вечорів, конкурсів та олімпіад на краще знання рідної мови тощо;

інформаційно-просвітницьку роботу щодо: проведення науково-практичних конференцій, засідань за круглим столом, дискурсів, тренінгів, семінарів з питань реалізації в області чинного законодавства України у сфері національної політики, проведення виставок, створення експозицій культурно-мистецьких надбань національних меншин області. Видання інформаційно-аналітичних матеріалів (довідників, буклетів, інформаційних бюлетенів, науково-методичних збірників за підсумками проведених конференцій, засідань за круглим столом, семінарів, дискурсів тощо).

Виконання Програми дасть змогу реалізувати у більш повному обсязі положення Закону України „Про національні меншини в Україні”, розв'язати ряд проблем щодо реалізації в області державної політики у сфері міжнаціональних відносин та підтримки позитивного іміджу Закарпаття як полікультурного краю.

Основні напрями та план заходів щодо виконання Програми наведено в додатку 2 до Програми.

6. Координація і контроль за виконанням Програми

Організаційне забезпечення реалізації визначених Програмою заходів та інформаційне висвітлення результатів реалізації Програми покладається на працівників Центру культур національних меншин Закарпаття (далі – Центр) за спрямуванням управління національностей та релігій облдержадміністрації.

Управління національностей та релігій облдержадміністрації щороку, до 20 січня, інформуватиме обласну раду та облдержадміністрацію про хід виконання зазначеної Програми.

Внесення змін до Програми схвалюється розпорядженням голови облдержадміністрації за поданням управління національностей та релігій облдержадміністрації та затверджується рішенням обласної ради.

ПАСПОРТ
Програми „Центр культур національних меншин Закарпаття”
на 2021 – 2025 роки

1. Ініціатор розроблення Програми	Обласна державна адміністрація
2. Підстава для розроблення Програми	Закони України „Про місцеві державні адміністрації”, „Про національні меншини в Україні”
3. Розробник Програми	Управління національностей та релігій облдержадміністрації
4. Виконавці Програми	Управління національностей та релігій облдержадміністрації, Центр культур національних меншин Закарпаття, обласні національно-культурні товариства
5. Учасники Програми	Управління національностей та релігій облдержадміністрації, Центр культур національних меншин Закарпаття, обласні національно-культурні товариства
6. Термін реалізації Програми	2021 – 2025 роки
7. Фінансове забезпечення Програми	Забезпечення реалізації Програми здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету. Для виконання заходів Програми необхідно кошти у сумі 7000,0 тис. грн, у тому числі: 2021 рік – 1200,0 тис. грн; 2022 рік – 1300,0 тис. грн; 2023 рік – 1400,0 тис. грн; 2024 рік – 1500,0 тис. грн; 2025 рік – 1600,0 тис. гривень

Додаток 2
до Програми

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ПЛАН ЗАХОДІВ
щодо виконання Програми „Центр культур національних меншин Закарпаття” на 2021 – 2025 роки

№ з/п	Перелік заходів Програми	Строки виконання заходів	Виконавці (за згодою)	Джерела фінансування	Орієнтовні обсяги фінансування (вартість, тис. грн), у тому числі:					Очікуваний результат
					1 етап 2021 рік	2 етап 2022 рік	3 етап 2023 рік	4 етап 2024 рік	5 етап 2025 рік	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Організаційно-координаційна діяльність										
1.	Надання обласним національно-культурним товариствам, які не мають власних приміщень, у безоплатне користування конференц-зали, фойє, оргтехніки, засобів зв'язку, бібліотечних фондів Центру тощо для здійснення ними статутної діяльності та проведення організаційної, культурно-масової роботи	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття	Обласний бюджет	–	–	–	–	–	Реалізація положень Закону України „Про національні меншини в Україні”. Створення умов на базі Центру національно-культурним товариствам для реалізації ними статутної діяльності, сталого розвитку національних громад та реалізація їх потенціалу в області

2.	Проведення постійного моніторингу публікацій у друкованих засобах масової інформації щодо дотримання вимог чинного законодавства України під час висвітлення етнічних питань. Здійснення спільно з громадськими організаціями національних спільнот досліджень з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин області, задоволення їх етнокультурних, соціальних та інформаційних потреб. Сприяння науковим розробкам у сфері формування та реалізації політики протидії дискримінації національних меншин. Розроблення на основі отриманих результатів прогнозу розвитку міжнаціональних відносин у регіоні для практичного використання в роботі	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття. Обласні національно-культурні товариства (за згодою)	Обласний бюджет	–	–	–	–	–	Реалізація положень законів України „Про громадянство України”, „Про громадські об’єднання”, „Про національні меншини в Україні” та забезпечення в області здійснення єдиної державної політики у сфері міжнаціональних відносин
3.	Надання організаційно-методичної підтримки громадським організаціям національних меншин у здійсненні заходів з утвердження ідей міжнаціональної злагоди, толерантності, попередження проявів ксенофобії, етнічної дискримінації у відносинах між представниками різних етносів	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття	Обласний бюджет	–	–	–	–	–	Виховання у громадян толерантного відношення до представників різних національностей, популяризація ідей миру та міжнаціональної злагоди. Удосконалення діяльності національно-культурних організацій у напрямі зміцнення міжнаціональної злагоди

Просвітницько-культурна та науково-освітня діяльність

4.	Підтримка ініціатив національно-культурних товариств, надання їм організаційної, методичної та фінансової підтримки у проведенні ними культурологічних акцій, спрямованих на розвиток культур національних меншин, заходів з відзначення знаменних подій щодо історії, культури національних громад, вшанування пам'ятних дат, національних свят та річниць, спрямованих на розвиток гармонійного поєднання української культури та культур національних меншин, жалобних заходів із вшанування пам'яті жертв голокостів, голодоморів, сталінських репресій та інше. Оплата видатків для проведення зазначених заходів	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття. Обласні національно-культурні товариства (за згодою)	Обласний бюджет	50,0	50,5	50,6	50,6	50,6	Створення умов для збереження національної самобутності та етнічної ідентичності представників національних меншин. Збереження історичної спадщини національних спільнот, мови, культури, традицій фольклору тощо. Підтримка та розвиток зв'язків з історичною Батьківщиною
5.	Надання організаційно-методичної підтримки національно-культурним товариствам у популяризації мов національних спільнот, проведення інформаційно-просвітницької та роз'яснювальної роботи серед громадськості щодо законодавчої та нормативно-правової бази статусу державної мови,	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття. Обласні національно-культурні товариства (за згодою)	Обласний бюджет	26,0	26,5	26,7	26,8	26,8	Підтримка діяльності національно-культурних товариств щодо збереження мов національних меншин, задоволення мовно-освітніх і етнокультурних потреб представників різних національностей, збереження та розвитку їх рідної мови

	<p>вільного розвитку мов національних меншин: організація заходів щодо проведення днів рідної мови, літературних читань мовами національних спільнот; проведення днів слов'янської писемності та культури, днів національних культур; відзначення Шевченківських днів „Читаємо Шевченка разом мовами національних меншин”. Проведення у національно-культурних товариствах конкурсів та олімпіад на краще знання мов національних меншин та інше. Нагородження переможців зазначених акцій книжковою та квітковою продукцією</p>									
6.	<p>Проведення спільно з громадськими організаціями національних меншин науково-практичних конференцій, засідань за круглим столом, семінарів, дискурсів з питань реалізації в області чинного законодавства України у сфері етнопатриотичної політики, збереження національної самоідентичності спільнот, толерантності, попередження проявів ксенофобії, расової та етнічної дискримінації, реалізації положень протоколів Двосторонньої українсько-словацької</p>	Щороку, постійно	<p>Центр культур національних меншин Закарпаття. Обласні національно-культурні товариства (за згодою)</p>	Обласний бюджет	14,0	14,5	14,5	14,5	14,5	<p>Оптимізація науково-освітньої діяльності і сприяння дослідженням в етнопатриотичній сфері. Здійснення системного аналізу розвитку та потреб національних меншин області з метою розвитку національних громад. Підготовка рекомендацій, які слугуватимуть практичному використанню в роботі органам виконавчої влади та місцевого</p>

	комісії з питань національних меншин, освіти і культури, Змішаної українсько-угорської комісії з питань забезпечення прав національних меншин, Змішаної міжурядової українсько-румунської комісії з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин									самоврядування, громадським організаціям національних спільнот
Інформаційно-просвітницька діяльність										
7.	Сприяння в організації та проведенні національно-культурними товариствами культурно-мистецьких акцій, свят угорської, румунської, словацької, русинської, ромської, російської тощо народних культур та мистецтва, інших культурологічних акцій. Оплата цінних подарунків, сувенірів для нагородження колективів художньої самодіяльності, індивідуальних виконавців	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття. Обласні національно-культурні товариства (за згодою)	Обласний бюджет	39,0	39,0	39,0	39,0	39,0	Підтримка, активізація та поліпшення діяльності національно-культурних організацій щодо збереження мови, традицій, культурних надбань національних спільнот
8.	Вивчення та узагальнення досвіду роботи національно-культурних товариств, публікація (презентація) відповідних матеріалів	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття	Обласний бюджет	–	–	–	–	–	Пропаганда діяльності національно-культурних товариств щодо збереження мов національних меншин, задоволення їх мовно-освітніх і етнокультурних потреб

9.	Організація виставок творів самодіяльних художників, майстрів декоративно-прикладного мистецтва, дітей та юнацтва – представників національних меншин Закарпаття	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття	Обласний бюджет	–	–	–	–	–	Задоволення духовних та національно-культурних потреб представників національних меншин, привернення уваги до народного мистецтва, художньої культури, традиційних народних ремесел
10.	Надання правової, організаційно-методичної допомоги під час відрядження у закордонні поїздки членів національно-культурних товариств, науковців, педагогів, творчих працівників для участі в міжнародних конференціях, симпозиумах, курсовій перепідготовці, (стажуванні), мистецьких та інших заходах з питань міжнаціональних відносин. Забезпечення учасників заходів матеріалами із банку даних Центру	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття	Обласний бюджет	–	–	–	–	–	Підтримка діяльності національно-культурних товариств. Розширення зв'язків з історичною Батьківщиною
11.	Видання інформаційних бюлетенів для національно-культурних товариств, збірників матеріалів науково-практичних конференцій, семінарів, засідань за круглим столом. Видання буклетів, плакатів, афіш, запрошень, рекомендацій, календарів, стендів тощо для організації, проведення	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття. Обласні національно-	Обласний бюджет	39,0	39,5	39,5	39,5	39,5	Підтримка діяльності національно-культурних товариств, забезпечення інформаційних, культурних та освітніх потреб представників різних етнічних груп

	та висвітлення заходів, спрямованих на гармонізацію між-етнічних відносин та збереження національної самоідентичності		культурні товариства (за згодою)							
12.	Підтримка діяльності Центру (оплата праці, послуг: комунальних, телекомунікаційних, поточного ремонту приміщень, придбання та ремонт оргтехніки, товарів і матеріалів тощо для забезпечення діяльності Центру, поповнення інформаційно-довідкового, бібліотечного фондів і банку даних про національно-культурні товариства та національні меншини області). Забезпечення діяльності інформаційного сайту Центру культур національних меншин Закарпаття	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття	Обласний бюджет	1032,0	1130,0	1229,7	1329,6	1429,6	Підтримка діяльності, зміцнення матеріально-технічної бази Центру, забезпечення умов для організації роботи та підтримки діяльності національно-культурних товариств
13.	Систематичне подання відомостей про заходи для висвітлення у засобах масової інформації щодо питань життєдіяльності представників національних спільнот області, гармонізації міжетнічних відносин у регіоні. Проведення обласного огляду-конкурсу на краще висвітлення у засобах масової інформації питань життєдіяльності національних меншин області	Щороку, постійно	Центр культур національних меншин Закарпаття	Обласний бюджет	–	–	–	–	–	Забезпечення інформаційних потреб представників національних меншин, формування толерантності, поваги до культури, історії, мови та традицій багатонаціональної громади Закарпатської області
ВСЬОГО:					1200,0	1300,0	1400,0	1500,0	1600,0	

